

Sardegna

beautiful island

(Долмен Са Ковекада)

RETE
LAKESOS

Operatori dei territori Logudoro e Meilogu

Логудоро Мейлогу, древна история

Територия във вътрешността на Сардиния, но на по-малко от час от бреговете и'.

Тази територия е била позната на хората от древни времена: била е любезен домакин на различни цивилизации, които са оставили своята следа през вековете като започнем от тази, наречена култура на Оциери, датираща от 5000-4500 г. пр.н.е. . Пещерите, които се отварят във варовиковите брегове на Оциери, Нугеди Сан Николо и Морес, представят най-древните доказателства за човешко присъствие в района от преисторическия период.

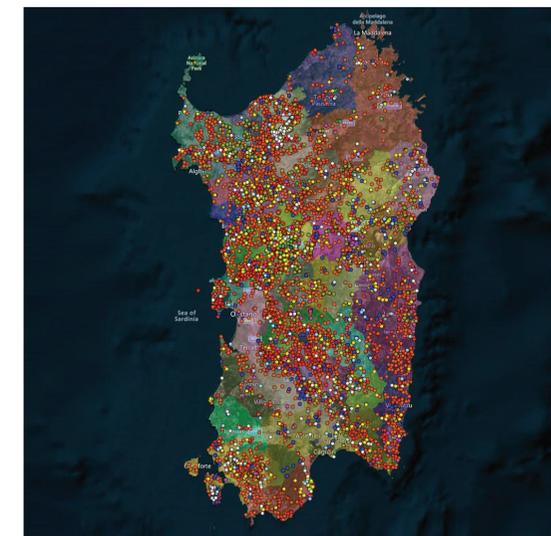
Към този период датира и голям каменен пръстен в пещерата Барилес в Оциери: ценен предмет и орнамент, който намира паралели и в други части на Сардиния (пещерата Фиliestру ди Мара) и в съвременните неолитни находки в Италия.

горе
Вулканичен кратер
Джаве, Сасари

допу ляво
Археологическа карта на Сардиния

допу дясно
Пещерата Фиliestру
Мара, Сасари

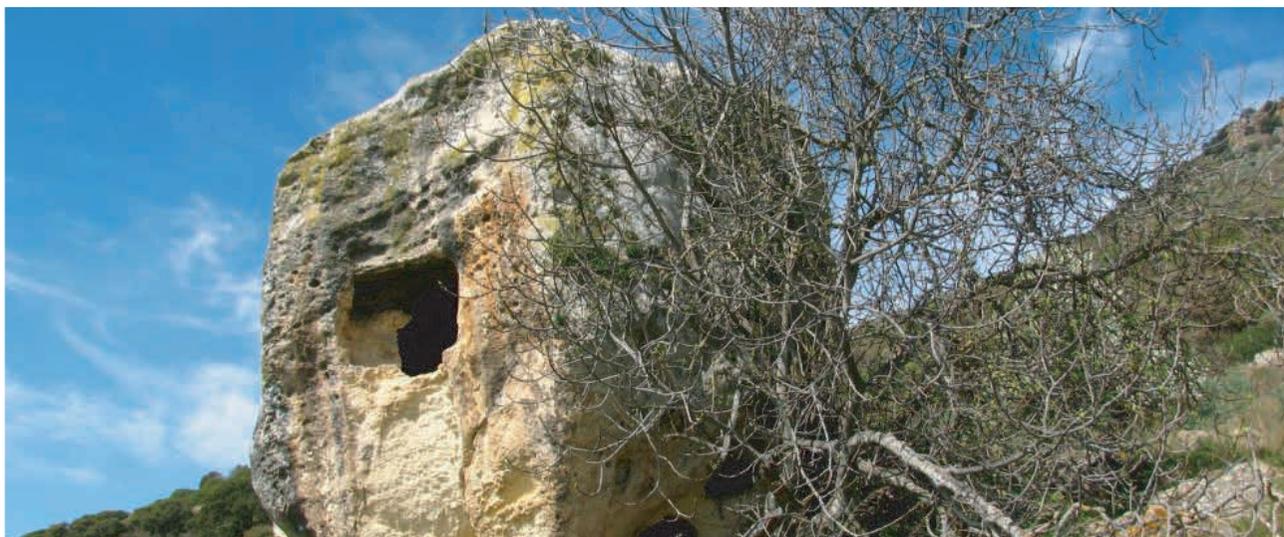
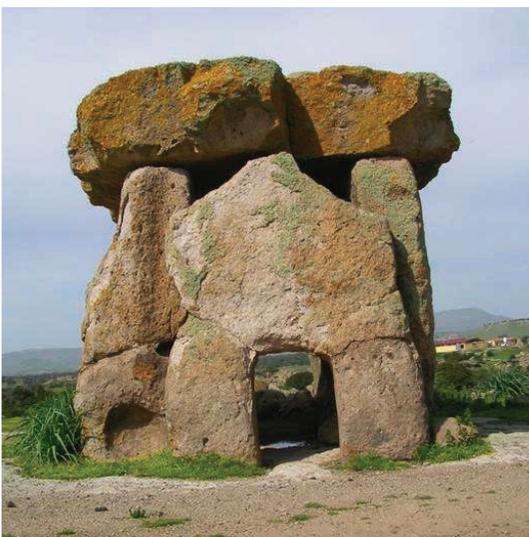
Медната епоха

3500 - 2200г. пр.н.е.

Крепостни стени, долмени и менхири: най-характерните и оригинални монументални свидетелства, достигнали до нас, са от тази епоха, част от онова огромно културно движение, характеризиращо се с конструкции от големи камъни и следователно наречено мегалитизъм, което обхваща Европа от запад на изток и не само.

Това са **сакрални гр обищни зони**, които заемат високи места, истински свещени планини, които като крепостни стени ограждат тези свещени зони, в които може да се проникне само през специални проходи, намиращи се над ужасяващо стръмни скали.. **Този вдъхновяващ вид на неолитните култури е особено значим на тази територия.** Известна е пещерата гробница Сан Микеле ди Оциери, в която има доказателства за култови практики към починалия, съпроводени с оставянето на ритуални дарове в ниши и вази с различни и изискани форми, в които са намерени останки от храна и които са били фино украсени със сложни символи, които водят корените си от идеологиите и ритуалите, свързани със земеделието и животновъдството, както и поставянето на каменни идоли на Богинята майка, които трябвало да придружават починалия в отвъдния свят.

Дълбока религиозна същност личи и от изкопаването, във варовитите, трахитични и гранитни скали, на многобройни подземия, които също са осяяли тази област, наречени „domus de janas“ / домус де ханас/ – „къщите на феите“, според колективното въображение – документират ангажираността на общността да осигури прераждането на починалия чрез поставянето му в утробата на земята.

горе
Пещера Сан Микеле
Оциери, Сасари

долу ляво
Долмен Са Ковекада
Морес, Сасари

долу дясно
Су Красту де Санту Елисеу
Морес, Сасари

Цивилизацията на Нурагите

Цивилизация, която обхваща голямо времево пространство между средната бронзова епоха (2200-1200 г. пр. н. е.) и желязната епоха (1200-550 г. пр. н. е.), характеризираща се с утвърждаването на „елит“ от строители и големи архитекти. Символ е спациалната конструкция наречена нураг. Преброени са около 8000 са в целия регион и това свидетелства, че се касае за истинска цивилизация, разпространена из целия остров.

Наблюдава се стратегия на заселване на сложно и многослойно общество, със стремеж към контролиране пътищата и производствените зони.

Има свещено-гробнищни и свещени зони състоящи се от **гробници на гиганти**, наречени по този начин от народното въображение заради големината на структурите, както и със **свещените кладенци**, конструкции от камък, реализирани със завидна строителна техника, а и в различни цветове, където са извършвани религиозни практики, свързани с култа към водата.

При тази цивилизация дейностите по обработка на металите са били особено развити - за онези времена дори напредничави - което също разкрива преки или посреднически връзки с народите от Средиземноморието (микенци, кипърци и финикийци) в периода XV - VII в. пр. н. е. .

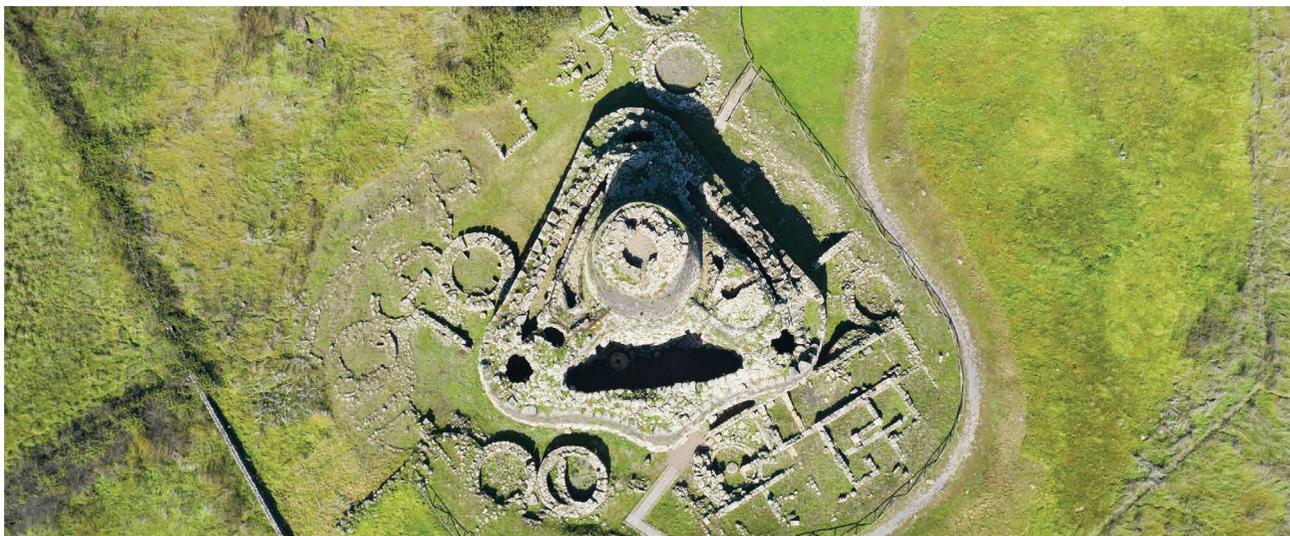
Тигели от лава вулканичен камък, сред които и един във формата на четирикрако животно, идват от Оциери, Итиредду и Морес. Има и многобройни лаярски матрици, носещи отпечатъци на брадви, шпатули, коси, остриета, върхове на копия, намерени в Оциери, Итиредду, Морес и Патада. И не на последно място, известно е било използването на **техниката за леене на чрез вощен модел за бронзови фигури**.

„Изчезването“ на нурагическата цивилизация около IX век пр. н. е. е една от големите мистерии, които все още се изследват.

Най-обсъжданата и днес теория е че се касае за настъпването на гигантско природно бедствие (**цунами**), което би потопило голяма част от централна и южна Сардиния, сеейки разрушение и смърт.

Поддръжниците на тази теория, подкрепени от научното мнение на много международно признати експерти археолози, твърдят, че след този факт е имало миграция на голяма част от населението към Тоскана, което е носела със себе си придобитото културно наследство и е дала началото на етруската цивилизация .

И отново в подкрепа на тези тези твърдения са очевидните аналогии и прилики на многобройните етруски селища, които документират еволюцията на постройки от нурагически тип.. Говорим за вековете между **IX и IV в. пр. н. е.**, когато Рим (основан през **8-ми век пр. н. е.**) все още не съществува, освен като селище, съставено от наколни жилища.

долу ляво
Нураги Санту Антине
Торалба, Сасари

долу дясно
класедецът Серра Ниелда
Сорсо, Сасари

Римската епоха

... но след това Рим се разраства и сред завладените територии е и Сардиния, където от 244 г. пр.н.е. са останали много свидетелства в различни области особено в най-продуктивните земеделски райони за зърнени култури и в крайбрежните градове с пристанища.

Вътрешността на Сардиния е станала достъпна чрез мрежа от пътища, които са свързвали различните селища във вътрешността с другите населени центрове на острова. Един от главните пътища е водел към Олбия, отклонявайки се от оста на връзката между Каралес (Каляри) и Турис (Порто Торес); писмените източници сочат със сигурност, че е преминавал през центровете на Хафа, близо до Морес, и Лугуидо, близо до Кастро ди Оскири, и се потвърждават от археологическите и епиграфски източници, представляващи каменни плочи за означение на разстоянието в мили от мястото на тръгване, както и други индикации.

След крайъгълните камъни, открити в района на Морес, първото монументално свидетелство е представено от моста Еццу, разположен на границата между полетата на Морес и Иттиреду.

Първите векове след новата ера и влиянието на християнството

Не е трудно да си представим социалния и производствен живот на територията на Логудоро Мейлогу през тези дълги векове. Макар и във вътрешността на острова, зоната е била достъпна поради наличието на пътища, а и тяхната природа ги прави особено продуктивни. Отношенията между населяващите народи територията, както винаги, са се основавали на разпределението на произведените блага и не е трудно да се мисли, че - извън формалното и правно ниво - такава периферна и трудна за управление територия позволява на населението да поддържа широки реални граници на автономия.

От културна гледна точка от друга страна, е регистрирано огромно влияние на разпространяващото се и тук християнство .

Понастоящем известните места за поклонение от този период са свързани с хипогейни структури, които вероятно са свързани с феномена на монашеството от източен тип: малки килии, разпръснати, но недалеч една от друга, в които монасите са живели в отшелничество през по-голямата част от времето, като са ползвали обичайните места за поклонение, най-вече в Монте Санто (Морес), където присъства най-интересният паметник, Су Красту де Санту Елисеу (скалата на Свети Елисей), който представлява серия от ясно открояващи се различни помещения. Една голяма част от скалата, която се е откъснала от средата на склона и се е плъзнала надолу към подножието на Монте Санто, сега е лесно достъпна.

Същото предназначение са имали и “С’Истанпа е Сас Фадас” и “С’Истанпа и Санту Марку“. Последната е пещера (istampa на местен диалект), до която може да се стигне от естествена тераса, разположена на планината Лакесос, предшествана от полегат коридор. През Средновековието територията е била заето от монашески селища под бенедиктинско влияние.

долу ляво
Римски път
Сасари

долу дясно
Понте Еццу
Оциери, Сасари

Културната хегемония на християнството е оставила огромен брой паметници в Логудоро, преди всичко средновековни романски църкви със значителни шедьоври на религиозното изкуство от XVI век. Упадъкът на Римската империя води до разширяване на политическата автономия на Сардиния, която през XI - XIII век се структурира в четири политически независими области наредени "джудикати". Но още през този период започва да прониква влиянието на Пиза и Генуа, двете големи морски републики в Тиренско море. Заселвали са се не само със своите търговци, но и със своите богати и могъщи семейства: Висконти, Да Капрая, Масса, Доноратико дела Герардеска от Пиза, генуезците Дория и Маласпина са се сродили със семействата на сардинските "джудичи" (от името на областите) и постепенно застават на тяхното място.

В края на тринадесети век три от четирите сардински "джудикати" (тези на Торес, Галура и Каляри) вече са били изчезнали: четвъртият, този на Арборея, е оцелял до първите десетилетия на XV век, съпротивлявайки се през дългата война срещу каталунско-арагонското завоевание, започнала през 1323 г.

Именно тези "джудичи" са довели монасите (бenedиктинците, камалдолците и цистерцианците) в Сардиния, които са поставили началото на строителството на големите базилики. Архитектурата на средновековието на Сардиния е представена главно от романския стил.

Прекрасната "Дева Мария дел Реньо", в А'рдара, всъщност е представлявала личният параклис на т.нар. "джудичи" от Торес, чиято столица е била тук, "Сант Антиоко от Бисарчо" е била катедралната църква на древната епископия на Бисарчо.

От друга страна, във византи стил, но преработен във времето е малката и интересна църква "Санта Кроче" в сърцето на историческия център на Итиредду. Цялата територия е осяяна с малки и големи романски църкви като сред най-красивите са църквата разположена извън населено място заедно със светилището на " Ностра Синьора ди Кастро" близо до Оскири и " Сан Пиетро ди Соррес", както и базиликата на "Саккарджа" в Кодронджанос.

Между 1300 и 1700 г. Сардиния е била под испанско управление и нейната култура е силно повлияна от него, както може веднага да се види от езиковите влияния, традиционните костюми и част от музиката. Но дори и в тези случаи е очевидно, че влиянието са реципрочни, защото Сардиния, бидейки остров със силна собствена местна идентичност и трудно достъпна вътрешност на острова, чуждите влияния в това отношение трудно са навлизали и са се установявали и съответно са оставали запазени дълбоко вкоренените обичаи и традиции, основани на материалната култура, а според някои и на оригинален език.

Логудоро е представлявала земя на хора, които са знаели как да оцеляват и да се доказват. Фермери, велики животновъди, рицари, висши прелати, селяни, пастири, майстори занаятчии, но също и поети, импровизатори и "cantadores" (музиканти, автори и изпълнители на местен фолклор). Наличието на собствен език дава възможност за натрупване на културно наследство на етноса, състоящо се от стихове, песни, обреди, традиции, обичаи.

долу ляво
Базилика Сакарджа
Кодронджанос, Сасари

долу дясно
Сан Пиетро ди Сорес
Борута, Сасари

www.lakesos.it